

Ілійчук Л.В.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки
початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ПІДРУЧНИКІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Інформатизація освіти і швидкий розвиток інформаційних технологій вимагає нового підходу до засобів навчання, диктує необхідність розробки та впровадження в освітню практику електронних підручників. Нормативно-правову основу інформатизації освіти становлять Закони України «Про освіту», «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні»; накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси», «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary education (EBSE)), серпень 2018 року – серпень 2021 року», «Про затвердження Положення про електронний підручник» та ін. Перелік е-підручників, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», оприлюднюється на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України, веб-сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» і на спеціальному інформаційному ресурсі в мережі Інтернет.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій активно впливає на трансформацію засобів навчання як за зовнішніми ознаками, так і за можливостями передачі інформації. Виходячи із аналізу різних підходів до трактування дефініції «електронний підручник», виокремимо два погляди на

означене поняття: 1) електронний підручник є окремим елементом електронного навчально-методичного комплексу, в який входять довідники, комп'ютерні тренажери, глосарії, фонди тестів, лабораторні практикуми тощо; 2) е-підручник являє собою програмно-методичний комплекс, що забезпечує подання нового теоретичного матеріалу, містить пакет навчальних, контролюючих та інших програм, методичні вказівки для роботи з електронним підручником, організації занять, тренувальної навчальної діяльності [1].

Е-підручник являє собою інтерактивний підручник, який існує в режимі онлайн та містить різні мультимедійні матеріали: відео, графіку, відеокурси тощо. В електронних підручниках подання навчального матеріалу, його структурних компонентів суттєво відрізняється від традиційних підручників, причому зміст матеріалу доповнює друкований підручник, а не повністю його дублює. Відтак основними рисами структурної організації е-підручника є: інтерактивність, використання можливостей мультимедіа, зворотний зв'язок, можливість організованого доступу зі сторінок електронного підручника до необхідних інформаційних ресурсів Інтернету, багаторівневість викладу навчального матеріалу, швидкий пошук інформації, наявність ілюстративних прикладів і моделей, супровід текстового матеріалу аудіо- та відеоінформацією, організація різнорівневого контролю навчальних досягнень [2, с. 256].

Сьогодні в Україні проходить експеримент із впровадження електронних підручників в освітній процес закладів загальної середньої освіти, який розрахований на 3 роки (2018-2021 рр.) [4]. У масовій ж практиці е-підручники не використовуються, що пов'язано насамперед з тим, що вони трудомісткі в плані розробки й технічної реалізації, мають складні способи як локального, так і мережевого розповсюдження. Саме ці ознаки здебільшого унеможливають самостійне його виготовлення вчителем початкової школи. Проте стрімко росте ринок педагогічних програмних засобів для початкової школи на сайтах різних українських видавництв, зокрема «Нова школа» (<http://novashkola.com.ua/>),

«Розумники» (<http://rozumniki.net>), «Основа» (<http://osnova.com.ua/>), «Ранок» (<https://www.ranok.com.ua/>) та ін., а також на загальних і спеціальних освітніх сайтах (<http://www.mon.gov.ua/>; <https://imzo.gov.ua/>; <http://ru.osvita.ua/>; <http://ukrprog.com/>) [3, с. 129]. Відтак учителю в умовах Нової української школи необхідно ознайомлюватися із новими електронними засобами навчання, здійснювати оцінку їх якості, вводити елементи цих підручників у навчальний процес закладів освіти.

Отже, в сучасних умовах підручник у своєму традиційному вигляді й функціональному призначенні вже не може посідати монопольне становище в умовах інформаційного суспільства з його необмеженими можливостями генерування, збереження і передачі інформації. Відтак виникає гостра необхідність у розробці і впровадженні електронних підручників в освітній процес закладів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Вембер В. П. Навчально-методичні вимоги до електронного підручника / В. П. Вембер // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : збірник наукових праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2006. – № 4 (11). – С. 50-56.

2. Єсіна О. Г. Електронний підручник як засіб підвищення якості освіти / О. Г. Єсіна, Л. М. Лінгур // Теорія та методика електронного навчання : збірник наукових праць. – Кривий Ріг : НМетАУ, 2011. – Вип. II. – С. 255-260.

3. Ілійчук Л. Сучасні вимоги щодо розробки та впровадження електронних підручників в освітній процес початкової школи / Л. Ілійчук // Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». Спецвипуск «Нові педагогічні підходи в STEAM освіті». – К., 2019. – С. 123-132.

4. Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary

education (EBSE)), серпень 2018 року – серпень 2021 року : Наказ Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2018 р. № 957. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-provedennya-eksperimentu-vseukrayinskogo-rivnya-za-temoyu-elektronnij-pidruchnik-dlya-zagalnoyi-serednoyi-osviti-e-book-secondary-education-ebse-serpen-2018-roku-serpen-2021-roku>

Кулімова Ю.Г.,

кандидатка педагогічних наук, асистентка кафедри природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВІДПРАЦЮВАННЯ МЕТОДУ СОКРАТА

Формування особистості молодших школярів реалізується через розвиток їх фізичної, психічної, духовної, емоційної, інтелектуальної, культурної та соціальної сфер. Так, соціальний інтелект має еволюційну значущість для підростаючого покоління, адже навички спілкування набуваються ними протягом життя та залишаються практично до самої старості. В основі соціального пізнання лежить здібність прогнозувати розвиток міжособистісних відносин, орієнтуватися у суспільній дійсності, вміти презентувати себе, володіти розвиненою інтуїцією, психологічною витривалістю, емоційною стійкістю та ін. На основі досліджень Г. Ожубко [1] соціальний інтелект визначають як необхідну передумову життєвої рівноваги та успішної адаптації до умов суспільного середовища, що дає змогу орієнтуватися в життєвих ситуаціях, виділяти можливі способи досягнення поставлених цілей, прогнозувати вірогідні реакції оточуючих і тактовно взаємодіяти з ними. Згідно із Р. Селманом, кожна особистість має пройти основні стадії розвитку